

Streszczenie

Nieniejsza rozprawa doktorska pt. „Evaluation in Academic Discourse: An Analysis of Academic Book Reviews in Linguistics and Psychology” to praca oparta na korpusie recenzji książek naukowych z dziedziny językoznawstwa i psychologii, której celem jest analiza językowych środków mechanizmu ewaluacji.

Praca składa się z dwóch części: teoretycznej, która obejmuje sześć rozdziałów i praktycznej, która obejmuje trzy rozdziały. Pracę rozpoczyna Wstęp, a kończą Uwagi Końcowe oraz streszczenia w języku angielskim i polskim. Każdy z rozdziałów kończy się krótkim podsumowaniem.

Rozdział pierwszy zajmuje się problematyką pojęć *wartość*, *wartości* oraz *wartościowanie* oraz konceptem *wartości* przedstawionym w ujęciu myśli filozoficznej. Ważną część rozdziału stanowi również omówienie pojęcia *dobra* („the concept of good”), który stanowi trzon rozważań filozoficznych ilekroć mowa o wartościach ważnych dla człowieka. Rozważania nad źródłem wartości nieuchronnie prowadzą do rozważań nad językowym sposobem ich wyrażania, dlatego też ostatnia sekcja rozdziału pierwszego jest wprowadzeniem do kolejnego.

Rozdział drugi omawia różne sposoby wyrażania opinii i osobistych ocen w języku oraz bada, w jaki sposób są one językowo realizowane i wytwarzane w kontekstach języka pisanego i mówionego. Pierwsza część rozdziału przedstawia główne nurty badań nad ewaluacją w dyskursie akademickim, które obejmują *stance*, teorię APPRAISAL, metadyskurs i głos (*voice*). Rozdział traktuje definicję ewaluacji Thompsona i Hunston (2000) jako nadrzędny punkt odniesienia do dyskusji nad znaczeniami wartości w języku. Co ważne, rozdział ten, podobnie jak cała praca, postrzega leksykę i składnię jako równorzędnych partnerów w skutecznym wyrażaniu znaczeń ewaluacyjnych.

Rozdział trzeci otwiera dyskusję na temat wartości w społeczności akademickiej. Najpierw omawia kilka różnych definicji dyskursu akademickiego, które służą jako punkt wyjścia do dalszego opracowania wartości definiujących społeczność akademicką. Różne interpretacje dyskursu akademickiego pozwalają autorce zaproponować pogląd, iż istotą dyskursu akademickiego jest poszukiwanie prawdy i wiedzy. Dyskurs akademicki jest zatem postrzegany jako ostateczne narzędzie nauki, którego głównym celem jest dostarczanie prawdy i wiedzy o świecie. W dalszej części, rozdział przechodzi do omówienia cech nauki, które pomagają przeanalizować związek między społecznością akademicką a jej wartościami.

Rozdział czwarty skupia się na komunikacji akademickiej i, podobnie jak Becher i Trowler (2001), postrzega komunikację jako "fundament społeczności akademickiej". W tym rozdziale omówione zostały trzy ważne choć trudne do precyzyjnego uchwycenia pojęcia: „dyskurs”, „społeczność dyskursu” oraz „gatunek”. W rozdziale omówiono zarówno teoretyczną, jak i praktyczną złożoność tych pojęć, np. oblicza i wymiary dyskursu, definicję wspólnoty dyskursu i jej celów komunikacyjnych, a także trzy główne perspektywy językoznawcze badań nad gatunkiem. Istotną częścią rozdziału jest omówienie typologii gatunków akademickich, ze szczególnym uwzględnieniem gatunku artykułu badawczego i rozprawy doktorskiej.

Rozdział piąty szczegółowo analizuje recenzję książki jako gatunku recenzyjnego. Najpierw krótko przedstawia pozostałe gatunki recenzyjne, a mianowicie artykuł recenzyjny, artykuł recenzyjny książki, notkę wydawniczą oraz recenzję literatury w rozprawie doktorskiej. Następnie, rozdział ten dokonuje historycznego przeglądu ewolucji gatunku recenzji książki, którego początki sięgają już starożytności, ale którego właściwy status jako gatunku akademickiego został formalnie uznany w latach 90. ubiegłego wieku. Burzliwa ewolucja gatunku recenzji książkowej pokazuje, iż recenzja przeszła przez co najmniej trzy różne etapy w swojej historii. Swych początków może szukać w obiektywnym streszczeniu, które miało charakter bardziej opisowy niż opiniujący. W kolejnym etapie, recenzja przekształciła się w mocno subiektywny i autorski opis książki, którego konfrontacyjny charakter mógł podważyć reputację autora książki. Na koniec, recenzja jaką znamy dziś wydaje się nie stanowić już zagrożenia dla autora czy recenzenta, a jej wartość akademicka jest niewielka.

W dalszej części rozdziału piątego omówiona została struktura recenzji, której badanie zapoczątkowała Motta-Roth (1995) i które od tego czasu zostało wielokrotnie badane przez innych autorów. Następnie omówiono parametry oceny w recenzjach książek oraz zaprezentowano dwa schematy ewaluacyjne (Hyland, 2000; Shaw, 2009), które posłużyły za pierwotny wzór schematu stworzonego na potrzeby tej rozprawy. Rozdział kończy się omówieniem przykładowych wytycznych dla recenzentów stosowanych w czasopiśmie, które mogą wpływać na formułowanie ewaluacji w recenzji.

Ostatni z rozdziałów teoretycznych, rozdział szósty, przedstawia cele badawcze, materiały i narzędzia zastosowane w części analitycznej niniejszej rozprawy. W pierwszej części rozdziału autorka omawia charakter i status dyscypliny językoznawstwo i psychologia, przedstawiając różne sposoby ich klasyfikacji na przestrzeni wieków oraz obecnie stosowaną klasyfikację, która zalicza językoznawstwo do nauk humanistycznych, a psychologię do nauk społecznych. Szczególne ważne w rozdziale jest omówienie podobieństw i różnic między

dwoma dyscyplinami. W dalszej części rozdziału zostają przedstawione wcześniejsze badania nad recenzjami książek akademickich, które obejmują okres ostatnich trzech dekad. Poprzez prezentację stanu badań autorka stara się pokazać że to, czego wyraźnie brakuje w dotychczasowych badaniach nad gatunkiem recenzji książek, to analiza ewaluacji skoncentrowana na korpusach recenzji językoznawczych i psychologicznych.

W drugiej części rozdziału autorka przedstawia główne założenia pracy, pytania badawcze i cele analizy, a także szczegóły dotyczące materiałów wykorzystanych w badaniu (tj. dwa zestawy korpusów, z których każdy składa się ze 120 recenzji książek). Następnie przedstawiono metody i narzędzia, ze szczególnym uwzględnieniem głównego narzędzia analitycznego UAMCT (O'Donnell, 2008) wykorzystanego w pracy, który pozwolił na opracowanie własnego schematu anotacji. Każdy z parametrów schematu anotacji został wstępnie szczegółowo opisany i zilustrowany za pomocą korpusu pomocniczego uzyskanego z czasopisma „System”.

Rozdział siódmy to pierwszy z rozdziałów analitycznych w pracy. Przedstawia analizę parametryczną recenzji książek językoznawczych. Omawiając parametry schematu anotacji, autorka pokazuje, w jaki sposób ocena została wyrażona przez recenzentów językoznawczych w kategoriach EVALUATION-TYPE i EVALUATION-OBJECT. Rozdział kończy się Uwagami Końcowymi, które podsumowują zebrane wyniki i obserwacje poczynione na tym etapie analizy.

Rozdział ósmy, stanowiący drugą część analizy obu korpusów, dotyczy analizy parametrycznej recenzji książek psychologicznych. Podobnie jak poprzedni rozdział, ten również przedstawia i omawia wyniki analizy jakościowej i ilościowej przeprowadzonej na korpusie recenzji książek psychologicznych. Rozdział kończą również Uwagi Końcowe, które wskazują na konieczność przeprowadzenia analizy porównawczej obu korpusów.

W rozdziale dziewiątym, ostatnim rozdziale pracy, wyniki badań nad oboma korpusami są porównane i zestawiane z ogólnym celem identyfikacji obszarów, w których wyniki analizy pokrywają się i gdzie wyraźnie się różnią. Rozdział ten przedstawia również odpowiedzi na pytania badawcze sformułowane we wcześniejszej części pracy.

Rozprawę doktorską kończą Uwagi Końcowe, lista źródeł wykorzystanych w pracy, lista tabel i figur przedstawionych w pracy oraz streszczenie w języku polskim i angielskim.